

STIPENDIJE

ZA STUDENTE I OSOBLJE
VISOKOŠKOLSKIH INSTITUCIJA IZ SRBIJE

kroz programe **ERAZMUS+** i **CEEPUS**

2017/2018

USLOVI ZA PRIJAVU

KONKURSNI ROKOVI

POTREBNA
DOKUMENTA

KAKO SE DODELJUJU
STIPENDIJE?

St

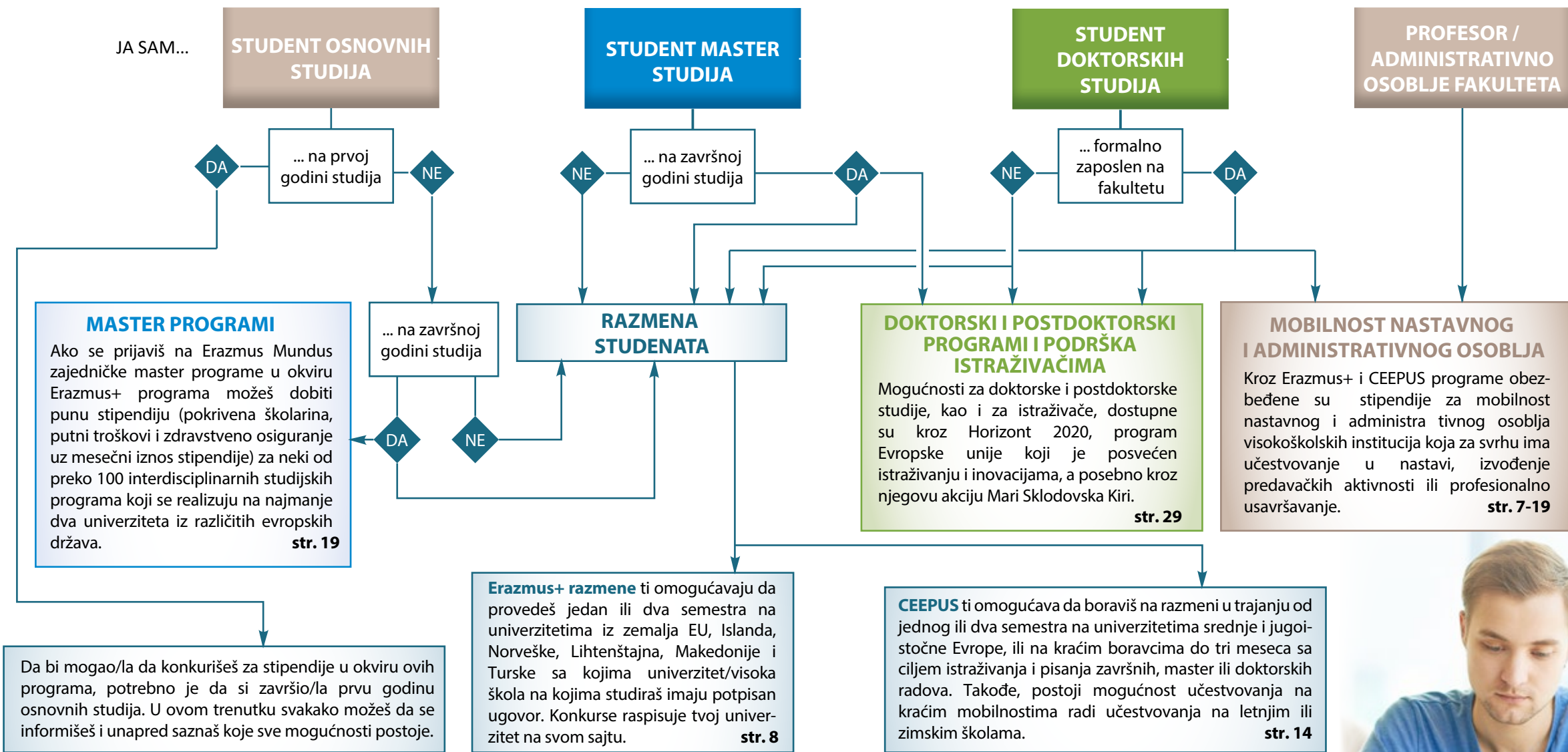
Stipendije
Razmene studenata i
akademskog osoblja

Erasmus+

PRONAĐI SVOJU STIPENDIJU!

I još...

- Više informacija o programima koji podržavaju mobilnost
- Volontiranje, omladinske razmene u inostranstvu i druge mogućnosti
- Iskustva tvojih kolega – alumnista programa

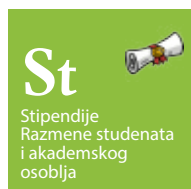
str. 4
str. 25-30
str. 32

- Dodatni resursi i korisne informacije
- Kontakti Kancelarija za međunarodnu saradnju univerziteta u Srbiji

str. 34-39
str. 35

Studentima, akademskom i administrativnom osoblju visokoškolskih ustanova u Srbiji program Erasmus+ pruža priliku za stipendiranu mobilnost, koja se realizuje na visokoškolskim ustanovama širom Evrope.

St Za studente to podrazumeva razmenu u trajanju od semestara ili dva, koja se može ostvariti na bilo kom nivou studija (osnovnim, master i doktorskim). Za akademsko i administrativno osoblje visokoškolskih ustanova ovi programi predstavljaju podršku za realizaciju mobilnosti. Svrha ove podrške su učestvovanje u nastavi, različita predavanja ili profesionalno usavršavanje.

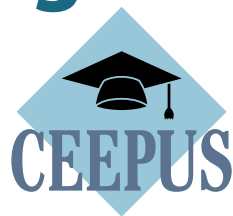

Uz to, program Erasmus+ studentima nudi stipendije za dalje usavršavanje na celokupnim master programima – konkretno, na nekom od Erasmus Mundus zajedničkih master programa.

Saznaj više na: <http://stipendije.erasmusplus.rs>

Erasmus+ je aktuelni program Evropske unije namenjen povezivanju i saradnji u oblasti obrazovanja, mladih i sporta, koji se sprovodi od 2014. do 2020. godine.

Programi koji podržavaju mobilnost

Program nudi mogućnosti **razmene studenata i akademskog osoblja** u okviru mreža (partnerstava) koje formiraju visokoškolske institucije iz zemalja članica CEEPUS-a. Iako su razmene prvenstveno osmišljene za studente i akademsko osoblje sa neke od ustanova koje učestvuju u CEEPUS mrežama (mrežna mobilnost), određena kvota postoji i za stipendiste van tih mreža (freemover mobilnosti).

Saznaj više na: <http://ceepus.rs>

CEEPUS (*Central European Exchange Programme for University Studies*) srednjoevropski je program za razmenu studenata i nastavnog osoblja, čije je sedište u Beču (Austrija). Osnovan je 1994. godine i okuplja zemlje srednje i jugoistočne Evrope.

Erasmus+

Erasmus+ je aktuelni program Evropske unije namenjen povezivanju i saradnji u oblasti obrazovanja, mladih i sporta na osnovu finansiranih projekata u periodu od 2014. do 2020. godine. Ovaj program je praktično nasledio i objedinio ranije programe Evropske unije u kojima je Srbija učestvovala – Tempus, Program za celoživotno učenje, Mladi u akciji i Erasmus Mundus i namenjen je kako pojedincima, tako i institucijama i organizacijama.

Kada su u pitanju mogućnosti koje su dostupne pojedincima u vezi sa komponentom obrazovanje, ovaj program i njegova ključna aktivnost 1 (KA1) podržavaju projekte za međunarodnu kreditnu mobilnost, koji omogućavaju značajan broj **studentskih razmena i mobilnosti nastavnog i administrativnog osoblja sa visokoškolskih institucija iz Srbije** u programskoj zemlji (zemlji Evropske unije i Island, Norveška, Lihtenštajn, Makedonija i Turska).

Konkretno, u akademskoj 2017/2018. godini, Srbiji je odobreno ukupno 3150 odlaznih i dolaznih mobilnosti (od 7305, kolika je ukupna cifra odobrenih mobilnosti za region Zapadnog Balkana kome pripada i Srbija). Od toga je 1895 odlaznih mobilnosti, što predstavlja broj studenata i nastavnog i administrativnog osoblja sa visokoškolskih institucija iz Srbije koji će, u ovoj akademskoj godini, provesti svoje periode mobilnosti na partnerskim institucijama širom Evrope.

Pored projekata za međunarodnu kreditnu mobilnost, Erasmus+ pruža i mogućnost studiranja na nekom od takozvanih **Erasmus Mundus zajedničkih master programa**, koji podrazumevaju studiranje i sticanje master diplome na evropskim univerzitetima.

Pomenute mogućnosti koje ovaj program pruža pojedincima – studentima i nastavnom ili administrativnom osoblju visokoškolskih institucija u Srbiji – detaljno su predstavljene u ovoj brošuri. Uz to, ona objedinjuje i neke od resursa koji su dostupni naučnim istraživačima kroz druge programe i vidove podrške, a predstavlja i osnovne informacije o prilikama koje Erasmus+ program pruža i drugim pojedincima – nastavnicima, učenicima i mladima.

CEEPUS program

CEEPUS (Central European Exchange Programme for University Studies) srednjoevropski je program za razmenu studenata i nastavnog osoblja čije je sedište u Beču, u Austriji. **Važno je napomenuti da ovaj program nije program Evropske unije i potpuno je nezavisan od programa Erasmus+ ali, takođe, omogućava razmenu studenata i mobilnost nastavnog osoblja prema načelno sličnim principima, ali u nešto drugačijem obliku.**

Od osnivanja programa 1994. godine, u članstvo CEEPUS-a stupila je većina zemalja srednje, istočne i jugoistočne Evrope: Albanija, Austrija, Bosna i Hercegovina, Bugarska, Crna Gora, Češka, Hrvatska, Mađarska, Makedonija, Moldavija, Poljska, Rumunija, Srbija, Slovačka i Slovenija. Aktuelni ciklus programa, CEEPUS III, traje do 2018. godine.

O Fondaciji Tempus

Fondacija Tempus svojim nadležnostima i aktivnostima pruža podršku razvoju sistema obrazovanja u Srbiji. Zadužena je za sprovođenje komponenti obrazovanja i mladih u okviru velikog programa Erasmus+.

Fondacija Tempus primarno saraduje sa obrazovnim i omladinskim institucijama i organizacijama pružajući im podršku u vezi sa konkurisanjem za projekte. Osim toga, Fondacija Tempus pruža podršku i pojedincima kroz veliki broj aktivnosti koje imaju za cilj da ih informišu o mogućnostima za studentske i omladinske razmene i prilikama za volontiranje u okviru Erasmus+ programa. To, između ostalog, čini i kroz portal obrazovanje.rs.

Više informacija o Fondaciji Tempus i njenim aktivnostima dostupno je na sajtu www.erasmusplus.rs. Sve aktuelnosti redovno možete pratiti i putem naših objava na društvenim mrežama.

Erasmus+ program omogućava stipendiran boravak na nekoj od visokoškolskih institucija iz programskih zemalja u okviru studentske razmene na svim nivoima studija (osnovne, master, doktorske) ili boravak nastavnog ili administrativnog osoblja zaposlenog na odgovarajućoj visokoškolskoj ustanovi u Srbiji. Za studente to praktično znači boravak u trajanju od ili jednog ili dva semestra, u okviru kojeg se slušaju predavanja i polažu ispiti koji će biti priznati po povratku na matičnu instituciju u Srbiji. Za nastavno i administrativno osoblje boravci su kraći (od pet dana do dva meseca), a njihova svrha je učestvovanje u nastavi, realizacija predavačkih aktivnosti ili profesionalno usavršavanje.

Program CEEPUS takođe omogućava razmenu studenata i profesora. Uz duže boravke od jednog ili dva semestra, sa ciljem sticanja kredita, studentima se pruža i mogućnost kratkoročnih boravaka u trajanju do tri meseca, radi istraživanja i pisanja master ili doktorske teze, kao i tzv. kratkoročne ekskurzije koje se odnose na boravak na letnjim ili zimskim školama.

Razmena studenata i mobilnost nastavnog i administrativnog osoblja

Erazmus+ kreditna mobilnost studenata i mobilnost nastavnog i administrativnog osoblja

Mobilnosti u okviru *Erazmus+* programa funkcionišu po principu bilateralnosti. To praktično znači da se visokoškolska institucija iz Srbije i neki partnerski univerzitet iz programske zemlje povežu posebnim ugovorom i na taj način omoguće i osiguraju međusobne razmene svojih studenata, ali i osoblja zaposlenog na tim institucijama. Osim što se omogućava mobilnost, tim ugovorom se definišu i studijske oblasti u kojima će institucije razmenjivati studente, kvote za mobilnost, sva prava i obaveze obe institucije, kao i položaj studenata (osoblja) tokom trajanja razmene. Važno je naglasiti da svaka visokoškolska institucija iz Srbije može da potpiše više takvih ugovora o saradnji sa različitim univerzitetima programskih zemalja, što znači da studenti (osoblje) imaju više prilika i veću mogućnost izbora u ostvarivanju mobilnosti.

Zemlje koje učestvuju u *Erazmus+* programu dele se na **programske** (*programme countries*) i **partnerske** (*partner countries*). U programske zemlje spadaju zemlje Evropske unije, Island, Norveška, Lihtenštajn, Makedonija i Turska, a u partnerske zemlje sve ostale zemlje kojima je otvoreno učešće u programu. Srbija je trenutno partnerska zemlja, kao deo regiona Zapadnog Balkana.

➤ Koliko traje period mobilnosti u okviru *Erazmus+* kreditne mobilnosti?

Za studente, ova mobilnost podrazumeva boravak i studiranje u trajanju od jednog ili dva semestra, u okviru kojeg se slušaju predavanja i polažu ispiti koji će biti priznati po povratku na matičnu instituciju u Srbiji.

Za nastavno i administrativno osoblje boravci su kraći (od pet dana do dva meseca), a njihova svrha je učestvovanje u nastavi, realizacija predavačkih aktivnosti ili profesionalno usavršavanje.

➤ Kakve su stipendije za tu vrstu mobilnosti i šta je njima obuhvaćeno?

Ove stipendije podrazumevaju automatski pokriveno sve troškove školarine, obezbeđuju iznose za plaćanje putnih troškova, a u pojedinim slučajevima podrazumevaju i pokriveno zdravstveno osiguranje. Uz to, podrazumevaju i iznos stipendije koji je namenjen za pokrivanje troškova života.

1. studenti

Stipendije za pokrivanje troškova života studenti dobijaju na mesečnom nivou, a iznosi zavise od zemlje u kojoj se mobilnost realizuje i dati su u sledećoj tabeli:

Zemlje u kojima se mobilnost realizuje	Mesečni iznos stipendije
Danska, Irska, Francuska, Italija, Austrija, Finska, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo, Lihtenštajn, Norveška	850 €
Belgija, Češka, Nemačka, Grčka, Španija, Hrvatska, Kipar, Luksemburg, Holandija, Portugal, Slovenija, Island, Turska	800 €
Bugarska, Estonija, Letonija, Litvanija, Mađarska, Malta, Poljska, Rumunija, Slovačka, Makedonija	750 €

Studenti sa hendikepom apliciraju za stipendiju pod istim uslovima kao i drugi studenti, pri čemu prilikom prijave mogu zatražiti odobrenje za dodatne troškove koji se mogu odnositi na: prilagođen smeštaj, pomoć prilikom putovanja, medicinsku negu, pomoćnu opremu, adaptaciju učila, osobu u pratnji i drugo. Za više informacija, obratite se vašoj visokoškolskoj instituciji.

2. nastavno i administrativno osoblje

Za nastavno i administrativno osoblje iznosi su predviđeni na dnevnom nivou i takođe variraju zavisno od zemlje u kojoj se realizuje mobilnost. Dnevni iznosi dati u tabeli se u celini isplaćuju za boravke do 15 dana, a ako boravak traje duže, od 15. pa do 60. dana, koliki je maksimum boravka, predviđen je dnevni iznos od 70% iznosa datog u tabeli koja sledi.

Zemlje u kojima se mobilnost realizuje	Iznosi na dnevnom nivou
Danska, Irska, Holandija, Švedska, Ujedinjeno Kraljevstvo	160 €
Belgija, Bugarska, Češka, Grčka, Francuska, Italija, Kipar, Luksemburg, Mađarska, Austrija, Poljska, Rumunija, Finska, Island, Lihtenštajn, Norveška, Turska	140 €
Nemačka, Španija, Letonija, Malta, Portugal, Slovačka, Makedonija	120 €
Estonija, Hrvatska, Litvanija, Slovenija	100 €

Iznosi predviđeni za pokrivanje putnih troškova (i za studente i za nastavno i administrativno osoblje) takođe su unapred određeni i variraju zavisno od rastojanja od mesta boravka do mesta gde će se mobilnost realizovati. Rastojanje se računa isključivo prema kalkulatoru razdaljine koji koristi Evropska komisija (http://ec.europa.eu/programmes/erasmus-plus/tools/distance_en.htm), i to posmatrajući razdaljinu u jednom smeru, a odgovarajući iznos dat u tabeli predviđen je za pokrivanje troškova povratne karte:

Rastojanje u kilometrima (u jednom smeru)	Iznos po učesniku (za povratnu kartu)
100-499	180 €
500-1.999	275 €
2.000-2.999	360 €
3.000-3.999	530 €
4.000-7.999	820 €
8.000 i više	1.100 €

Uslovi za prijavu

Neophodno je da kandidat bude upisan (zaposlen) na visokoškolskoj instituciji koja ima potpisan sporazum sa drugom visokoškolskom institucijom na kojoj će se mobilnost realizovati. Uz to, neophodno je da je student završio prvu godinu osnovnih studija pre prijavljivanja. Svi ostali eventualni uslovi definišu se samim konkursom koji objavljuju visokoškolske institucije i putem kojeg se studenti (zaposleni) prijavljuju za mobilnost.

➤ Na kojim visokoškolskim institucijama se može realizovati Erasmus+ mobilnost?

Mobilnost u okviru Erasmus+ programa realizuje se isključivo na onim institucijama sa kojima visokoškolska institucija studenta (zaposlenog) u Srbiji ima potpisan Erasmus+ ugovor. Spisak tih institucija najbolje je proveriti sa osobom zaduženom za međunarodnu saradnju matičnog fakulteta studenta (zaposlenog) ili u Kancelariji za međunarodnu saradnju matičnog univerziteta (kontakti kancelarija za međunarodnu saradnju visokoškolskih institucija u Srbiji nalaze se na strani 39).

Način prijave

Prijave za Erasmus+ mobilnosti vrše se putem javnih konkursa koje raspisuju visokoškolske institucije u Srbiji i koji bi trebalo da budu dostupni na sajtovima tih ustanova (pre svega na sajtovima univerziteta i visokih škola, a ponekad i na sajtovima pojedinačnih fakulteta). U konkursu se uvek definišu najvažnije stavke i uslovi za ponudenu mobilnost. Na prvom mestu je uvek istaknuto kome je namenjen konkurs (studentima ili osoblju ili i jednim i drugima) i za koji nivo (godinu) studija su razmene predviđene, a zatim se definišu trajanje perioda mobilnosti, potrebna dokumentacija, rok za prijavu, kriterijumi za odabir kandidata i sl.

Konkursni rokovi

Svaki konkurs za Erasmus+ mobilnost definiše i konkursni rok u kojem je neophodno predati naznačenu dokumentaciju. Očekuje se da se konkursi uglavnom raspisuju jedan semestar ili jednu školsku godinu pre nego što će se mobilnost realizovati, pa je preporučljivo na vreme planirati i pratiti informacije na sajtovima visokoškolskih institucija.

Najčešće potrebna dokumenta

U tekstu konkursa za *Erazmus+* mobilnosti uvek je naznačen tačan spisak potrebne dokumentacije. Najčešće tražena dokumenta za obe vrste programa su:

1. za studente:

- CV,
- motivaciono pismo,
- pisma preporuke (naznačen je tačan broj),
- transkript ocena,
- sertifikat o poznavanju jezika izvođenja nastave (često engleski; ipak, za razmenu na nivou osnovnih studija neretko se nastava izvodi na jeziku države u kojoj se univerzitet nalazi, te je potreban sertifikat o poznavanju tog jezika);
- ugovor o učenju (*Learning agreement*) – potpisan od studenta i obe visokoškolske institucije, u kojem se definišu predmeti koje će student na razmeni slušati i polagati i koji će mu biti priznati po povratku na matičnu instituciju u Srbiji;
- plan istraživanja (*Research plan*) – važi za studente doktorskih studija, ukoliko se na mobilnosti ne slušaju predavanja, već realizuje istraživačka aktivnost.

2. za nastavno i administrativno osoblje:

- CV,
- motivaciono pismo,
- prihvatno pismo univerziteta na kome se mobilnost realizuje,
- predlog plana aktivnosti koje bi se realizovale tokom boravka na partnerskom univerzitetu (*Activity plan*),
- dokaz o poznavanju jezika (najčešće engleski, ponekad i/ili jezik zemlje u kojoj se mobilnost realizuje).

Informisanje i prijavljivanje za nastavno, naučno i administrativno osoblje

Proces detaljnijeg informisanja i prijavljivanja za zaposlene na visokoškolskim institucijama podrazumeva vrlo slične korake onima koji su u nastavku opisani za studente. Visokoškolska institucija zaposlenog raspisuje konkurse kojima se definiše kome je mobilnost tačno namenjena (nastavno, naučno ili administrativno osoblje), način prijave i neophodnu dokumentaciju.

Informisanje i prijavljivanje u 4 koraka - za studente

Nakon upoznavanja sa opštim informacijama i mogućnostima, za detaljnije informisanje i prijavljivanje potrebno je pratiti sledeće korake:

1. Informiši se na sajtu svoje visokoškolske institucije (VŠI) o tome koje su partnerske institucije i zemlje dostupne za boravak na mobilnosti u tvojoj studijskoj oblasti.

Imajući u vidu da se mobilnost u okviru *Erazmus+* programa realizuje isključivo na onim institucijama sa kojima tvoj univerzitet/visoka škola ima potpisan *Erazmus+* ugovor, potrebno je da na svojoj matičnoj instituciji potražiš informacije o tome koje su sve partnerske institucije u inostranstvu dostupne. Svaka visokoškolska ustanova objavljuje konkurse na osnovu ostvarenih partnerstava, a oni se objavljuju pre svega na sajtu univerziteta/visoke škole, s obzirom da svako partnerstvo formalno sklapa i potpisuje tvoj univerzitet/visoka škola. Imaj u vidu da ponekad tvoja VŠI može imati i posebno dizajnirane internet platforme na kojima objavljuje pozive za mobilnost. Računaj da se konkursi obično raspisuju jedan semestar unapred i ne zaboravi da, ukoliko odmah ne pronađeš neki koji bi tebi odgovarao, i dalje redovno pratiš informacije da ne propustiš nove konkurse.

2. Sve detalje o potrebnoj dokumentaciji, rokovima i načinu prijave pažljivo pročitaj u objavljenom konkursu.

Svaki poziv za *Erazmus+* mobilnost koji objavi tvoja VŠI sadržaće informacije o tome koji su uslovi prijave, koja je neophodna dokumentacija, kao i detalje o načinu i roku prijave. U slučaju da imaš bilo kakvih pitanja ili nedoumica vezanih za konkretan konkurs, možeš da direktno kontaktiraš sa Kancelarijom za međunarodnu saradnju svoje VŠI, koja objavljuje i administrira ove konkurse.

3. Pripremi neophodnu dokumentaciju.

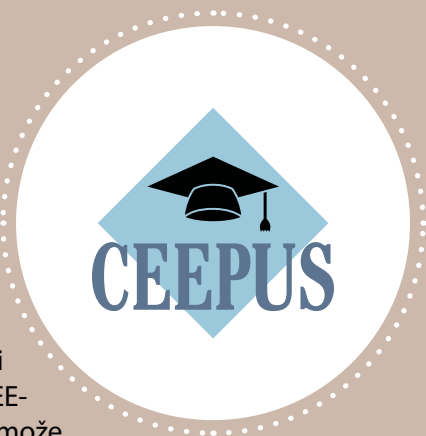
Potrebnu dokumentaciju pripremi prema informacijama koje se nalaze u konkursu – u njemu će najčešće biti definisani detalji poput broja pisama preporuke koje je neophodno dostaviti, znanje kog stranog jezika je potrebno za praćenje nastave na razmeni, koji tip sertifikata ili potvrde treba dostaviti kao dokaz o znanju stranog jezika i slično. Posebnu pažnju potrebno je posvetiti popunjavanju Ugovora o učenju (*Learning agreement*). U taj dokument ćeš upisati predmete koje ćeš slušati na mobilnosti, te je neophodno da se pri njihovom izboru konsultuješ sa akademskim koordinatorom na svom fakultetu (prodekan za nastavu, šef katedere, a u pojedinim slučajevima i sam predmetni profesor). Taj ugovor je osnov za priznavanje ispita po povratku na matični fakultet, te je zato neophodno da se na vreme konsultuješ sa pravim osobama na tvom fakultetu/visokoj školi o izboru predmeta koje ćeš slušati i polagati.

4. Prijavi se prema instrukcijama koje su istaknute u konkursu.

Svaki konkurs na koji se prijavljuješ sadrži detalje o načinu prijave, ali će, u najvećem broju slučajeva, biti potrebno da traženu dokumentaciju dostaviš na naznačenu imejl adresu ili da se registruješ na za to predviđen portal, na koji ćeš postaviti tražena dokumenta.

CEEPUS program

CEEPUS omogućava razmene studenata i nastavnog osoblja unutar mreža tj. partnerstava koje formiraju visokoškolske institucije iz zemalja-česnica programa iz srednje i jugoistočne Evrope. Iako su razmene prvenstveno osmišljene za studente i nastavno osoblje sa institucija koje učestvuju u CEEPUS mrežama (mrežna mobilnost), određena kvota može biti predviđena i za *freemovere*, odnosno za aplikante sa institucija izvan mreža.

➔ Koliko traje mobilnost u CEEPUS programu?

Trajanje mobilnosti direktno zavisi od vrste i kategorije mobilnosti za koju se student (profesor) prijavljuje. Generalno, CEEPUS studentima omogućava duže boravke, u trajanju od jednog ili dva semestra, radi sticanja kredita, ali i one kratkoročne, u trajanju do tri meseca, sa ciljem istraživanja i pisanja master ili doktorske teze, kao i tzv. kratkoročne ekskurzije, koje se odnose na boravak na zimskim i letnjim školama.

➔ Kakve su stipendije za CEEPUS mobilnosti i šta je njima obuhvaćeno?

Dužina boravka zavisi od kategorije mobilnosti unutar koje se kandidat prijavljuje. Generalno posmatrano, CEEPUS studentima omogućava boravke duže od 3 meseca, npr. u trajanju od jednog semestra u cilju sticanja kredita (*Student mobility*), ali i tzv. *Short-term* tj. boravke u trajanju do tri meseca, sa ciljem istraživanja i pisanja master ili doktorske teze, kao i tzv. kratkoročne ekskurzije (*Short term excursion*), koje se odnose na boravak na zimskim/letnjim školama koje traju do 6 dana. Nastavno osoblje se uvek prijavljuje u okviru kategorije *Teacher*, bez obzira na dužinu boravka (koji obično traje do jednog meseca).

➔ Kako se pretražuju mogućnosti za mobilnost kroz CEEPUS program?

Kandidati samostalno istražuju svoje mogućnosti za razmenu pretraživanjem CEEPUS mreža i zavisno od toga gde žele da borave na razmeni zaključuju da li se prijavljuju unutar mreža ili kao *freemoveri*. Spisak svih CEEPUS mreža dostu-

pan je na adresi www.ceepus.info. U okviru zaglavlja Network najpre je potrebno izabrati akademsku godinu i državu-učesnicu; prikazaće se spisak visokoškolskih institucija (npr. univerziteta) iz te zemlje, a klikom na svaku instituciju izlistaće se sve mreže u kojima ona učestvuje; daljim ulaskom u svaku mrežu dobija se uvid u sve njene članice koje međusobno sarađuju (npr. fakulteti, departmani, smerovi itd sa kontakt podacima CEEPUS lokalnih osoba). Na osnovu naziva mreže može se steći uvid u kojoj tematskoj oblasti se ona sprovodi, tako da kandidati mogu pretraživati one mreže za koje zaključite da bi mogle biti u njihovoj oblasti interesovanja.

Vrste i kategorije mobilnosti

CEEPUS predviđa dve osnovne vrste mobilnosti:

- **mrežna mobilnost** (*network mobility*) – odvija se u okviru CEEPUS mreža koje učestvuju u programu u odgovarajućoj akademskoj godini. CEEPUS podržava mobilnost studenata različitih nivoa studija, kao i mobilnost nastavnog osoblja;
- **mobilnost izvan CEEPUS mreža (tzv. freemoveri)** – odnosi se na svaku mobilnost između dve visokoškolske institucije koje su prihvatljive za učešće u CEEPUS-u, pri čemu pojedinačna institucija porekla (npr. određeni fakultet, smer, departman itd) nije deo mreže sa željenom institucijom domaćinom.

Bilo da se prijavljuju unutar mreže ili kao *freemoveri*, s obzirom na akademsku svrhu svog boravka, studenti apliciraju u okviru neke od sledećih kategorija:

- **student** (*student*) – namenjena je studentima koji žele da budu uključeni u semestralnu mobilnost, čije je minimalno trajanje tri meseca;
- **kratkoročni student** (*short-term student*) – predviđena je za studente koji žele da sprovedu istraživanja za završni rad/disertaciju u trajanju kraćem od tri meseca;
- **kraće ekskurzije** (*short-term excursion*) – za učesnike kratke grupne mobilnosti (poput letnje škole).

Nastavno osoblje se uvek prijavljuje u okviru kategorije *Teacher*, bez obzira na to da li je reč o nastavnim aktivnostima na letnjim školama ili, na primer, jednomesečnom boravku (poput gostujućih predavanja na partnerskoj instituciji):

- **nastavno osoblje** (*teacher*) – boravak u cilju sprovođenja predavačkih ili mentorskih aktivnosti na ustanovi-domaćinu, kao i radi razvijanja saradnje među visokoškolskim institucijama; ona traje najmanje pet, a u slučaju kratke grupne mobilnosti – tri dana.

Uslovi za prijavu

U 2017/18. godini pravo učešća u programu imaju studenti i nastavno osoblje sa državnih visokoškolskih institucija iz Republike Srbije.

Formalni uslovi za učešće u **mrežnoj mobilnosti** su:

- aplikant je student ili član nastavnog osoblja na instituciji koja je deo mreže u okviru koje bi se realizovala mobilnost;
- student mora da ima završena najmanje dva semestra studija u trenutku realizacije mobilnosti;
- nastavno osoblje ima obavezu predavačkog ili mentorskog rada u zemlji-domaćinu od najmanje šest nastavnih sati za svakih pet radnih dana;
- državljanstvo jedne od zemalja članica CEEPUS-a ili status redovnog studenta u jednoj od zemalja članica CEEPUS-a. Ako student nije državljanin jedne od zemalja članica programa, a redovni je student u nekoj CEEPUS državi, treba da priloži potvrdu o akademskom statusu (*Equal Status Document*). I za nastavno osoblje na CEEPUS partnerskoj instituciji koji nemaju državljanstvo neke CEEPUS zemlje postoje dodatni kriterijumi za prijavu (za više informacija, videti pitanje br. 5, odeljak *Applying for a CEEPUS grant/ Creating and submitting a mobility application* na <https://www.ceepus.info/fkh/FAQ.aspx>).

Formalni uslovi za **freemover mobilnosti** su:

- student mora da ima završena najmanje dva semestra studija u trenutku realizacije mobilnosti;
- student mora da pribavi prihvatno pismo od institucije prijema (*Freemover Letter of Acceptance*) i dva pisma preporuke od matične ustanove (*Freemover Letter of Recommendation*);
- nastavno osoblje ima obavezu predavačkog ili mentorskog rada u zemlji-domaćinu od najmanje šest sati za svakih pet radnih dana;
- već pomenuti uslov državljanstva.

Način prijave

Prijavljuje se isključivo na CEEPUS platformi na adresi www.ceepus.info, gde se treba registrovati, ispuniti i kompletirati elektronsku prijavu.

- U slučaju prijave za mobilnost unutar mreža, nakon što kandidat pošalje prijavu, ona se najpre automatski prosleđuje lokalnoj kontakt osobi na matičnoj instituciji koja procenjuje kvalitet prijave, nakon čije nominacije prijava stiže do Nacionalne CEEPUS kancelarije (NCK); kada NCK u Srbiji obradi formalno-tehničke aspekte prijave, ona se dostavlja lokalnoj kontakt osobi na instituciji na kojoj će biti realizovan boravak koja procenjuje kvalitet prijave i nominuje je za odobravanje ili odbija; ako se nominuje, prijava stiže do NCK u toj zemlji koja donosi konačnu odluku o odobravanju ili odbijanju. U slučaju dodele stipendije potrebno je da je kandidat prihvati na CEEPUS platformi.

- U slučaju *freemover* prijave, aplikacija se nakon slanja najpre automatski prosleđuje NCK u zemlji porekla, nakon čije nominacije prijava dolazi na konačnu odluku do NCK zemlje domaćina. Nakon dodele stipendije potrebno je da je kandidat formalno i prihvati na CEEPUS platformi.

Konkursni rokovi

- U slučaju prijavljivanja za mrežne mobilnosti, elektronsku prijavu treba poslati do **15. juna** za razmene tokom zimskog, odnosno do **31. oktobra** za boravke tokom letnjeg semestra.
- Za *freemover* mobilnosti elektronsku prijavu treba ispuniti, kompletirati i poslati do **30. novembra**. Imajući u vidu da se *freemover* razmene uobičajeno odobravaju od prethodno neiskorišćene kvote od mrežnih razmena nakon dva navedena prijavna roka, *freemover* prijave se uglavnom odobravaju za boravke tokom letnjeg semestra u većini CEEPUS zemalja.

Informisanje i prijava za CEEPUS mobilnost u 3 koraka – za studente

1. Pretraži mreže na CEEPUS platformi i pronađi željenu instituciju-domaćina.

- Ukoliko pronađeš mrežu u kojoj učestvuju i institucija na kojoj studiraš u Srbiji i institucija-domaćin (npr. fakultet, smer, departman...), prijavu ćeš podneti kao *network mobility*, tj. unutar mreža. Za više informacija o mogućnostima za mobilnost unutar mreža možeš se obratiti i lokalnim kontakt osobama za tu mrežu, čiji su kontakt podaci navedeni unutar svake mreže.
- Ukoliko pronađeš mrežu u kojoj ne učestvuju i tvoja matična institucija i institucija-domaćin (npr. fakultet, smer, departman...), prijavu ćeš podneti kao *freemover*. Pre ispunjavanja prijave, ako apliciraš kao *freemover*, treba da pribaviš prihvatno pismo od institucije prijema (*Freemover Letter of Acceptance*) i dva pisma preporuke od svoje matične institucije (*Freemover Letter of Recommendation*).

Pomenute obrasce dokumenata moguće je pronaći na platformi www.ceepus.info prilikom logovanja i/ili u okviru FAQ odeljka - Uploading documents - *Which documents do I have to upload to get a grant?*

2. Ispuni i pošalji elektronsku prijavu.

Ukoliko već nemaš svoj nalog, potrebno je da se registruješ na www.ceepus.info i zatim uloguješ na platformu, nakon čega treba da odabereš stavku *Manage your mobility applications*. Postupak podnošenja prijave pokreće se odabirom ikonice *Action*, a nakon toga sledi dalja uputstva. Ako se prijavljuješ kao *freemover*, prilikom ispunjavanja i slanja prijave priložićeš i potrebnu dokumentaciju. Jedino u slučaju apliciranja za Austriju dokumenta se u aplikaciju prilažu naknadno (nakon slanja aplikacije i po dobijanju obaveštenja od Nacionalne CEEPUS kancelarije te zemlje o prolasku u užu krug).

3. Elektronskom poštom nakon određenog perioda dobićeš obaveštenje o tome da li ti je stipendija odobrena ili odbijena.

Informisanje i prijava za CEEPUS mobilnosti za nastavno osoblje

Proces prijave za CEEPUS program za nastavno osoblje istovetan je iznad navedenim koracima za studente. Malu razliku predstavlja jedino dokumentacija za *freemover* nastavno osoblje u odnosu na studente – profesori pribavljaju samo prihvatno pismo od institucije prijema (tzv. *Teacher Letter – Freemover Letter of Acceptance by host institution*).

Zajednički master programi

Pored predstavljenih mogućnosti za studente da semestar ili dva provedu na mobilnosti u inostranstvu, Erasmus+ program omogućava i dobijanje stipendija za celokupne master studije koje, za razliku od mobilnosti, podrazumevaju celokupan ciklus studija završen u inostranstvu i sticanje inostrane diplome. Te stipendije se odnose na tačno određene studijske programe, koji se nazivaju **Erasmus Mundus zajednički master programi**.

Programi se nazivaju zajednički jer ih, zajedničkim snagama, osmišljavaju i sprovode visokoškolske institucije (VŠI) iz različitih zemalja Evrope, kojima se neretko priključuju i institucije i organizacije iz celog sveta. Nastava na ovim programima se obavezno sprovodi na nekoliko VŠI iz minimum dve različite države, a po uspešnom završetku programa, student stiče dvostruku, odnosno višestruku diplomu.

➤ Kako izgleda studiranje na jednom zajedničkom master programu?

Ovi programi traju dve godine i izvode se na najmanje dve, a obično tri različite institucije koje čine konzorcijum programa, od kojih je jedna i koordinator. Konzorcijum podrazumeva skup univerziteta koji su formirali zajednički master program i učestvuju u njegovom izvođenju, a institucija-koordinator je univerzitet kojem su u okviru konzorcijuma poverene neke administrativne i menadžerske dužnosti koje nemaju drugi članovi konzorcijuma.

To za studente praktično znači promenu države i univerziteta najmanje jednom tokom trajanja programa, a obično se svaki semestar izvodi na drugom univerzitetu.

➤ Kakva je stipendija i šta je njome obuhvaćeno?

Stipendija za zajedničke master programe uključuje mesečni iznos stipendije koji student dobija tokom trajanja studija u visini od 1.000 evra, naknadu za troškove prevoza i preseljenja, plaćenu školarinu (iznos školarine se direktno uplaćuje institucijama koje učestvuju u izvođenju studijskog programa) i zdravstveno osiguranje tokom studija.

➤ Kakva se diploma stiče nakon zajedničkog master programa?

Dvostruka/višestruka ili zajednička diploma jeste diploma koju student dobija po završetku studijskog programa. Zajedničku diplomu izdaju najmanje dve visokoškolske ustanove na jednom obrascu.

Pravila programa podrazumevaju da student koji je upisan na neki od zajedničkih studijskih programa mora da studira na najmanje dve institucije, što znači da će po završetku studija dobiti najmanje dvostruku diplomu, a ako je studirao na više od dve institucije – višestruku diplomu.

Razlika između zajedničke i dvostruke/višestruke diplome je ta što je zajednička diploma jedna diploma, potpisana od svih visokoškolskih institucija na kojima je student studirao u okviru zajedničkog programa, a u slučaju dvostruke/višestruke diplome, svaka institucija studentu izdaje posebnu diplomu koju priznaju druge visokoškolske institucije u konzorcijumu.

➤ Konkursni rokovi

Svaki program sa liste zajedničkih master programa ima sopstveni rok za podnošenje dokumentacije i neophodno ga je proveriti na sajtu samog programa. Za većinu pojedinačnih programa rokovi uglavnom počinju u septembru ili oktobru i završavaju se u decembru ili januaru.

➤ Uslovi za prijavu

Za stipendiju se mogu prijaviti državljani Republike Srbije koji u poslednjih pet godina (računajući do dana prijavljivanja za stipendiju) nisu živeli ili boravili u nekoj od zemalja Evropske unije na školovanju ili praksi duže od 12 meseci. Uz to, potrebno je da je student završio ili da završava odgovarajuće osnovne studije i da ima najmanje 180 ESPB. U određenim slučajevima je neophodno da student ima ostvarenih 240 ESPB, ali je to uvek naznačeno na sajtu datog master programa.

➤ Najčešće potrebna dokumenta za prijavu na kompletne master studije

Na sajtu određenog *Erazmus Mundus* zajedničkog programa za koji je student zainteresovan uvek je naznačen tačan spisak potrebne dokumentacije. Najčešće tražena dokumenta su:

- CV,
- motivaciono pismo,
- pisma preporuke (naznačen je tačan broj),
- diploma (uverenje o diplomiranju),
- transkript ocena,
- zvanični sertifikat o poznavanju jezika izvođenja nastave na programu (najčešće engleski, traženi nivo B2-C1 i sertifikati: IELTS, TOEFL, CAE, CPE).

Katalog Erasmus Mundus zajedničkih master programa:

https://eacea.ec.europa.eu/erasmus-plus/library/scholarships-catalogue_en

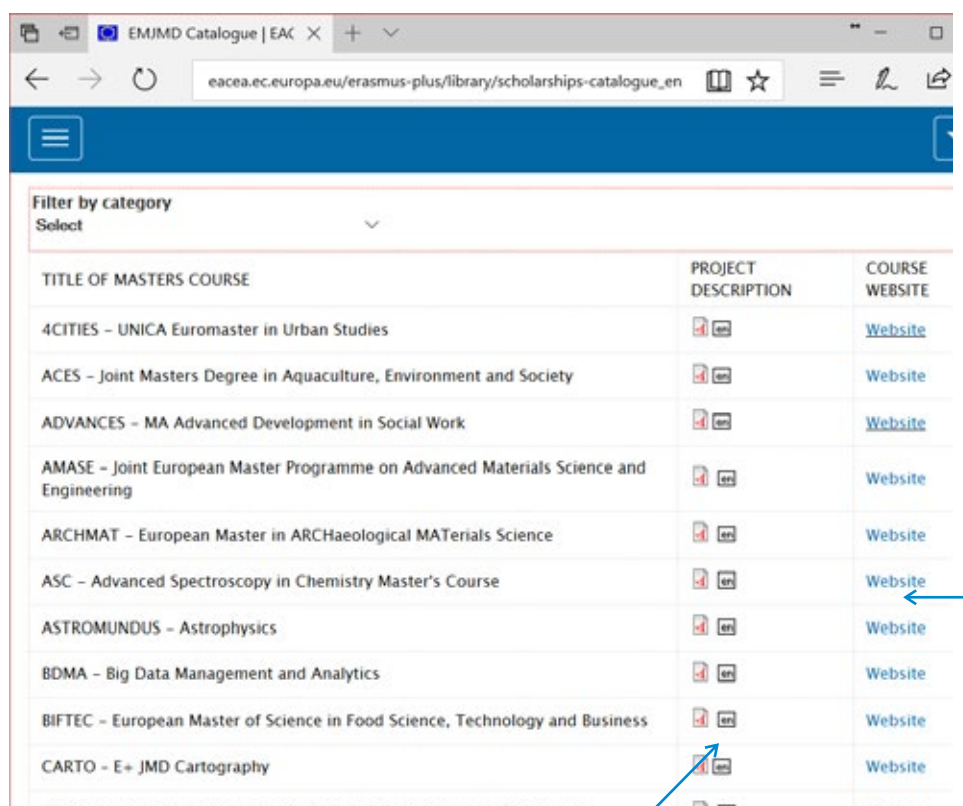
➔ Kako se dodeljuju stipendije?

Odluku o prihvatanju studenata na neki od Erasmus Mundus zajedničkih master programa donosi konzorcijum programa. Konačnu odluku o raspodeli stipendija, na osnovu rang lista, donosi Evropska komisija. Postoji mogućnost da student koji se prijavio za zajednički master program bude prihvaćen na studijski program, a da pritom ne dobije i E+ stipendiju.

Svaki student se može prijaviti na najviše tri takva programa u jednom konkursnom roku, a ako bude prihvaćen na više programa, mora se odlučiti za jedan. Ukoliko neko od izabranih kandidata odustane, stipendija se dodeljuje prvom sledećem najbolje rangiranom kandidatu sa rezervne liste.

Važne napomene

- Od studenta se može tražiti i objašnjenje dokumenata koje prilaže – na primer, ako student nije studirao prema bolonjskom sistemu, od njega se može tražiti da priloži dokument koji pokazuje koliko ESPB poena vredi njegova diploma. Takav dokument izdaje fakultet na kojem je student diplomirao.
- Mada ne treba računati na tu mogućnost, koordinatori programa su u određenom broju slučajeva voljni da dozvole naknadno dostavljanje određenog dela konkursne dokumentacije. To se pre svega odnosi na diplomu ili uverenje o završenim osnovnim studijama, koje student svakako neće imati u trenutku prijavljivanja ako je na završnoj godini ili je apsolvent, kao i na sertifikate o znanju jezika na kojem se nastava izvodi (najčešće engleski). Ukoliko student u trenutku prijavljivanja ne poseduje sva potrebna dokumenta, treba da kontaktira sa osobom koja je odgovorna za administrativna pitanja na određenom programu (*contact person*), da izloži svoju situaciju i pita da li može i pod kojim uslovima naknadno da dostavi deo tražene dokumentacije.

TITLE OF MASTERS COURSE	PROJECT DESCRIPTION	COURSE WEBSITE
4CITIES – UNICA Euromaster in Urban Studies		Website
ACES – Joint Masters Degree in Aquaculture, Environment and Society		Website
ADVANCES – MA Advanced Development in Social Work		Website
AMASE – Joint European Master Programme on Advanced Materials Science and Engineering		Website
ARCHMAT – European Master in ARChaeological MATerials Science		Website
ASC – Advanced Spectroscopy in Chemistry Master's Course		Website
ASTROMUNDUS – Astrophysics		Website
BDMA – Big Data Management and Analytics		Website
BIFTEC – European Master of Science in Food Science, Technology and Business		Website
CARTO – E+ JMD Cartography		Website

Dokument koji sadrži osnovne informacije o programu i kontakt podatke osobe koja je zadužena za pružanje pomoći studentima prilikom prijavljivanja (*contact person*)

Sajt programa putem kojeg se konkuriše popunjavanjem onlajn aplikacije

Informisanje i prijavljivanje na zajedničke master programe u 4 koraka

1. Na spisku od preko 100 programa iz različitih oblasti pronađi one koji tebe zanimaju.

Spisak je dostupan na sajtu Izvršne agencije (EACEA). Dat je kratak opis svakog programa, podaci o kontakt osobi i sajt na kome je moguće pronaći sve informacije o konkretnom programu, načinu konkurisanja i rokovima, kao i ostale bitne informacije.

2. Na sajtu svakog pojedinačnog programa proveri sve informacije o programu, potrebnoj dokumentaciji i uslovima za prijavljivanje.

3. Ukoliko imaš konkretnih nedoumica ili tvoj slučaj donekle odstupa od onog koji je opisan u konkursu, slobodno se imejлом obrati kontakt osobi sa institucije koja je koordinator.

Njene kontakt podatke možeš pronaći u pdf dokumentu sa osnovnim informacijama o programu na listi svih programa sa sajta Izvršne agencije ili u delu sa kontakt informacijama na sajtu samog programa.

4. Prijavi se onlajn, kreiranjem naloga i dostavljanjem tražene dokumentacije.

Dokumentacija se uvek prilaže onlajn, s tim što je u određenim slučajevima neophodno dostaviti određena dokumenta poštom.

Ostale mogućnosti za mobilnost

Erazmus+ program, uz predstavljene mogućnosti za mobilnost koje pruža studentima i zaposlenima na visokoškolskim institucijama, kroz slične projekte saradnje podržava i mobilnost svih mladih kroz Evropski volonterski servis (EVS) i omladinske razmene, mobilnost omladinskih radnika, učenika, nastavnika i drugih zaposlenih u institucijama i organizacijama formalnog i neformalnog obrazovanja.

Budućim doktorandima, kao i istraživačima, dostupni su i drugi evropski programi i alati koji podržavaju saradnju u oblasti nauke i inovacija.

Uz sve pomenuto, i brojni drugi programi podržavaju studiranje, dalje obrazovanje i usavršavanje kako u zemlji, tako i u inostranstvu.

- studenata doktorskih studija,
- istraživača,
- mladih,
- nastavnika i učenika u školama

Evropski volonterski servis

EVS je evropski **program mobilnosti za mlade** koji ti omogućava **da volontiraš u organizaciji u inostranstvu** i tako stičeš nova znanja i veštine, kroz neformalno i interkulturalno učenje u lokalnoj zajednici.

➔ Ko?

Možeš da učestvuješ **ako imaš između 17 i 30 godina**, bez obzira na to da li si student/učenik, ili nisi, da li imaš prethodno iskustvo, da li živiš u seoskoj ili gradskoj sredini, kakve su tvoje ekonomske mogućnosti, i sl.

➔ Gde?

U lokalnim organizacijama, u nekoj od **28 zemalja Evropske unije** i još 5 evropskih država van EU (Norveška, Island, Lihtenštajn, Turska, Makedonija).

➔ Koliko dugo?

Možeš da budeš EVS volonter **od 2 meseca do 12 meseci**, tokom kojih ćeš volontirati **30–35 sati nedeljno**.

➔ U kojim oblastima?

Organizacija u kojoj volontiraš će te uključiti u svoje aktivnosti, pa ćeš u **zavisnosti od tipa organizacije volontirati u najrazličitijim oblastima**, kao što su: rad sa mladima, kultura i umetnost, zaštita životne sredine, zapošljavanje mladih, preduzetništvo, neformalno obrazovanje, rad sa osobama sa invaliditetom...

➔ Koliko košta?

Besplatno je! Pokriveni su ti troškovi puta, vize, smeštaja, ishrane, lokalni prevoz, zdravstveno osiguranje, a dobićeš i mesečni džeparac, kao i druge pogodnosti (poput mentora, učenja jezika, specifičnih potreba i EVS treninga).

➔ Kako da učestvuješ?

Pronađi organizaciju iz Srbije koja će te poslati u inostranstvo: https://europa.eu/youth/volunteering/evs-organisation_en. Uz pomoć organizacije koja te šalje, pronadi jedan ili više EVS projekata za koje si zainteresovan/-a: https://europa.eu/youth/volunteering_en. Kontaktiraj sa (samostalno ili posredstvom organizacije iz Srbije) organizacijom iz inostranstva koja sprovodi projekat, kako bi saznao/la detalje o projektu i o mogućnostima za učešće.

Omladinske razmene

Omladinske razmene su projekti mobilnosti i saradnje **grupa mladih od 13 do 30 godina** iz najmanje dve različite evropske zemlje, koje traju **od 5 dana do 3 nedelje**.

➔ Kako izgledaju razmene?

Tokom razmena mladi uče jedni sa drugima i jedni od drugih, i to kroz neformalni obrazovni program – radionice, debate, simulacije, iskustvene vežbe, aktivnosti na otvorenom – koji su zajednički unapred pripremili i zajednički ga sprovede, osnažujući solidarnost, demokratiju i aktivno građanstvo.

➔ Kako da učestvuješ?

U omladinskoj razmeni možeš da učestvuješ kao deo nacionalne grupe, preko organizacije iz Srbije koja saraduje na razmeni sa organizacijom iz druge evropske zemlje. Grupa se sastoji od najmanje četiri učesnika i omladinskog lidera, koji im pruža podršku. Važno je da znaš da organizacije često određuju teme i učesnike omladinskih razmena unapred, u trenutku prijave projekta – zato nije uvek lako pronaći nacionalnu grupu kojoj bi se priključio/la, a koja sprovodi omladinsku razmenu na temu koja tebe interesuje. Sa druge strane, ukoliko se u svojoj lokalnoj zajednici sa svojim vršnjacima baviš određenom temom, možete da prijavite novi projekat omladinske razmene na tu temu sa omladinskom grupom iz druge države. Više o tom procesu saznaj na sajtu <http://erasmusplus.rs/ka1-omladinske-razmene/>.

Mogućnosti za mobilnost omladinskih radnika

Pored navedenih mogućnosti, omladinski radnici mogu učestvovati u međunarodnim aktivnostima poput međunarodnih seminara, treninga, događaja za uspostavljanje kontakata i saradnje, studijskih poseta, kao i prakse, tj. praćenja rada organizacije iz inostranstva, koja je aktivna na polju rada sa mladima. Ovakva mobilnost ima cilj da se, kroz organizaciju međunarodnih aktivnosti, unaprede postojeće i razviju nove kompetencije (znanja, veštine i stavovi) pojedinaca, organizacija, institucija i drugih aktera koji rade sa mladima. Ovi projekti mogu trajati od 2 dana do 2 meseca (izuzimajući vreme putovanja do i od odredišta). Na ovim aktivnostima nema uzrasnih ograničenja za učesnike. Više informacija dostupno je na <http://erasmusplus.rs/ka1-mobilnost-omladinskih-radnika/>.

Mogućnosti za mobilnost zaposlenih u školama i organizacijama stručnog obrazovanja i obrazovanja odraslih

Od konkursnog roka za 2017. godinu, zaposlenima u osnovnim i srednjim školama, gimnazijama, predškolskim ustanovama i drugim ustanovama i organizacijama aktivnim u oblasti opšteg, stručnog i obrazovanja odraslih, omogućen je boravak na mobilnosti koja se realizuje u partnerskim školama/institucijama iz programskih zemalja Erasmus+ programa (zemlje Evropske unije i Island, Norveška, Lihtenštajn, Makedonija i Turska).

Mobilnost proizilazi iz projekta mobilnosti koji je potrebno da, u predviđenom roku, podnese obrazovna ustanova ili organizacija iz Srbije, koja u projektu ima ulogu koordinatora. Ukoliko projekat bude odobren, ustanova/organizacija koja je podnosilac projektne prijave, dobija sredstva potrebna za realizaciju projekta i određeni broj svojih zaposlenih šalje na mobilnost koja se realizuje na partnerskoj instituciji.

Aktivnosti koje vaspitači, učitelji, nastavnici, stručni saradnici, edukatori, direktori i drugi zaposleni u školama realizuju tokom mobilnosti, odnose se na mogućnost držanja nastave u partnerskoj ustanovi ili učestvovanje na obukama kao što su kursevi stručnog usavršavanja ili aktivnosti „senke na poslu“ (*job shadowing*).

Više informacija dostupno je na sajtu Fondacije Tempus: www.erasmusplus.rs.

Mogućnosti za doktorande i istraživače

Mogućnosti za doktorske i postdoktorske studije deo su Horizonta 2020, programa Evropske unije koji je posvećen istraživanju i inovacijama. Više informacija o tom programu možete pronaći na: <http://ec.europa.eu/research/mariecurieactions/>.

Za taj program u Srbiji je zaduženo Ministarstvo prosvete, nauke i tehnološkog razvoja. Za sva pitanja i nedoumice možete se obratiti nacionalnim kontakt osobama, čiji su kontakti dostupni na zvaničnom portalu programa Horizont 2020 za Srbiju: <http://www.horizont2020.rs/>.

Euraxess – portal za istraživače

Euraxess, portal Evropske komisije koji povezuje istraživače u Evropi, koristan je resurs za one koji žele da u inostranstvu pronađu prilike za istraživače. Na jednostavan način može se pretražiti velika baza mogućnosti za istraživače, bilo da one podrazumevaju doktorske ili postdoktorske studije, prilike za zaposlenje ili rad na istraživačkim projektima ili, pak, odgovarajuće okruženje za sprovođenje sopstvenog istraživanja na univerzitetima, institutima, istraživačkim centrima i slično.

Portal je dostupan na: <https://euraxess.ec.europa.eu/>.

Mogućnosti za mobilnost učenika

Od gorepomenutih Erasmus+ projekata, oni koji se tiču stručnog usavršavanja i obuka, uz mobilnost nastavnika, predstavljaju i priliku za mobilnost učenika srednjih stručnih škola. Takva mobilnost za cilj ima realizaciju praktičnih aktivnosti, tj. pripravnički staž u preduzećima ili institutima.

Kao što je već istaknuto, za realizaciju aktivnosti mobilnosti učenika, neophodno je da se one predvide u okviru projekta koji piše i podnosi srednja stručna škola. Više informacija dostupno je na sajtu Fondacije Tempus: www.erasmusplus.rs.

Drugi programi stipendiranja i mobilnosti

Na stranicama ove brošure detaljno su predstavljene mogućnosti kroz programe Erasmus+ i CEEPUS, a pomenuti su i neki drugi programi i alati koji mogu biti korisni pri pretraživanju mogućnosti za mobilnost, obrazovanje i usavršavanje. Važno je istaći da to nisu jedine raspoložive mogućnosti i da postoji veliki broj drugih programa i stipendija koji za cilj imaju pružanje (finansijske) podrške pri nastavku školovanja i daljem profesionalnom usavršavanju i razvoju.

U potrazi za podrškom, mogu se koristiti različiti izvori informisanja; tu su portali i baze, kakva je, na primer, nekomercijalna baza obrazovnih mogućnosti [Obrazovanje.rs](http://obrazovanje.rs), koje na jednom mestu objedinjuju informacije o različitim programima. Ne treba zaboraviti na mehanizme na nacionalnom i lokalnom nivou koje obično kroz programe sprovode za to nadležna ministarstva i lokalne samouprave (na primer, u Srbiji, stipendije Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja i Ministarstva omladine i sporta, stipendije gradova i opština i sl.), zatim različite konkurse fondacija i zadužbina (univerzitetskih i drugih), kao i stipendije stranih vlada i fondacija. Takođe, studenti se uvek mogu obratiti Centrima za razvoj karijere svog univerziteta u procesu prikupljanja informacija i pratiti različite sajmove stipendija koje takvi centri neretko organizuju. Neki od programa izlistani su i na sajtu Fondacije Tempus, na stranici ostale stipendije: <http://erasmusplus.rs/stipendije/ostale-stipendije>.

Alumni mreže i organizacije koje pružaju podršku studentima na mobilnosti

Kroz Erasmus Mundus, program Evropske unije koji je prethodio aktuelnom programu Erasmus+, oko 2000 studenata i zaposlenih na visokoškolskim institucijama u Srbiji je, u periodu od 2004. do 2014. godine, imalo priliku da boravi na mobilnosti ili da nastavi svoje studije na zajedničkim master ili doktorskim programima.

Kao podršku alumnistima programa, Fondacija Tempus je, u saradnji sa Delegacijom Evropske unije u Srbiji, 2010. godine oformila **mrežu alumnista programa za korisnike iz Srbije**. Aktivnosti Alumni mreže su pre svega usmerene na širenje mogućnosti zaposlenja stipendista u Republici Srbiji kroz organizaciju karijernih događaja i obaveštavanje alumnista o konkursima zainteresovanih kompanija. Takođe, Fondacija Tempus od 2013. godine aktivno učestvuje u organizaciji događaja koji za cilj ima okupljanje novih stipendista, njihovo informisanje i umrežavanje, kao i razmenu informacija i iskustava sa kolegama alumnistima koji su bili na studijama u inostranstvu. Uz to, uloga Alumni mreže je i da pomogne stipendistima ukoliko se susretnu sa problemima tokom svojih studijskih boravaka i olakša razmenu informacija tokom i nakon studija.

O Alumni mreži Fondacije Tempus dostupno je više informacija na sajtu www.erasmusplus.rs.

Uz pomenutu mrežu, postoji veliki broj organizacija koje okupljaju stipendiste i alumniste ovih programa i koje za zajednički cilj imaju njihovu lakšu integraciju tokom i nakon perioda mobilnosti ili studija u inostranstvu. Neke od takvih međunarodnih organizacija su:

- ESN (Erasmus Student Network, www.esn.org) - postoji u velikom broju evropskih zemalja i pruža podršku studentima na mobilnosti;
- EMA (Erasmus Mundus Association, www.em-a.eu) - okuplja studente Erasmus Mundus zajedničkih master programa iz celog sveta;
- ESAA (Erasmus+ Student and Alumni Association, www.esaa-eu.org) - sprovodi aktivnosti posvećene studentima i alumnistima Erasmus+ programa.

Pored njih, postoje i regionalne asocijacije, kakva je, na primer Alumni asocijacija Zapadnog Balkana (Western Balkans Regional Alumni Association).

Pitali smo EM alumniste

Šta je izdvojilo ovaj program u odnosu na druge da bi se na njega prijavio/la?

Nudio je nešto veću zastupljenost kliničkih od eksperimentalnih studija nego većina drugih programa. (Milan Stojković, celokupne master studije)

Raznovrstan program i mogućnost studiranja na više univerziteta u okviru jednog master programa. (Ivana Milić, celokupne master studije)

Više nego dovoljna materijalna sredstva koje nudi i pozitivno iskustvo kolega. (Snežana Vučetić, razmena nastavnog/administrativnog osoblja)

U trenutku kada sam se prijavljivala, sličan program nije postojao na univerzitetima kod nas. (Jelena Milešević, celokupne master studije)

Jedan je od retkih koji nudi sticanje internacionalnog iskustva, koje smatram potrebnim i značajnim. (Goran Zaro, razmena tokom master studija)

Mogućnost da odem u zemlju čiji obrazovni sistem važi za jedan od najboljih na svetu i prilika da upoznam kulturu koja je toliko različita od naše. (Jovana Pavlović, razmena tokom osnovnih studija)

Interdisciplinarnost, mogućnost izučavanja još jednog jezika, studiranje na nekoliko univerziteta. (Milan Milenković, razmena tokom master studija)

Dopao mi se spoj IT-a i ekonomije u jednom programu, kao i univerziteti na kojima se program izvodi. (Miloš Bošković, EM zajednički master programi)

Novi sistem učenja, interaktivni pristup studentima (Milan Stojković, celokupne master studije)

Potpuno otvaranje vidika, upoznavanje ljudi iz celog sveta, potpuna promena pravca u životu (Jelena Milešević, celokupne master studije)

Šta ti je bilo najznačajnije iskustvo koje ti je program doneo?

Vredna lična i profesionalna poznanstva, mogućnost da se bliže upoznam sa drugim kulturama (Bojana Dobran, razmena tokom osnovnih studija)

Rad u laboratorijama na opremi koju tada moja katedra nije posedovala, rad sa eminentnim profesorima čija sam imena sretala u publikacijama vezanim za oblast koju se bavim (Snežana Vučetić, razmena nastavnog/administrativnog osoblja)

Uvid u obrazovni sistem u drugoj zemlji, a to je veoma važno kada studirate pedagogiju, nauku koja se bavi obrazovanjem (Jovana Pavlović, razmena tokom osnovnih studija)

Otvorio mi je mnoga vrata i dao mi priliku da upoznam sebe. Ljude koje sam upoznao do sada su mi najbitnija dobrobit čitavog programa, uz znanje jezika i stečeno profesionalno iskustvo. (Nikola Radinović, razmena tokom osnovnih studija)

Asocijacija na ovaj program i iskustvo koje ti je doneo:

Raznovrsnost naučnih disciplina, prilagođavanje novim izazovima u kratkom periodu (Milan Stojković, celokupne master studije)

Prijateljstva za ceo život, mnoštvo mogućnosti za dalje usavršavanje (Ivana Milić, celokupne master studije)

Timski rad, bogatstvo različitosti, univerzalna ljubav (Jelena Milešević, celokupne master studije)

Lični razvoj, dobijanje širine i opuštenosti (Snežana Vučetić, razmena nastavnog/administrativnog osoblja)

Ovaj program svet čini manjim i otvara horizonte; sloboda i budućnost (Nikola Radinović, razmena tokom osnovnih studija)

Obrazovanje kroz mnogo prakse, odlična organizacija studentskog života van nastave (Marija Čosović, EM zajednički master programi)

Veliko životno iskustvo (Stefan Milenković, razmena tokom osnovnih studija)

Dodatni resursi i korisne informacije

Baza obrazovnih mogućnosti i stipendija

- **Jednostavna pretraga svih akreditovanih institucija i programa, stipendija i domova** kombinovanjem različitih kriterijuma i kategorija
- Nacionalna baza **proverenih i zvaničnih informacija**, koje su u skladu sa podacima Ministarstva prosvete, nauke i tehnološkog razvoja i Komisije za akreditaciju i proveru kvaliteta
- **Nekomercijalni karakter** – omogućava **nepristrasno informisanje**
- Sve o obrazovanju na jednom mestu

Aktuelne informacije o stipendijama na našem sajtu www.erasmusplus.rs

U meniju **STIPENDIJE** nalaze se relevantne informacije o mogućnostima koje nudi Erasmus+ program za pojedince – studente i nastavno i administrativno osoblje, kao i ostale korisne informacije:

- u sekciji **Otvoreni pozivi** objavljujemo informacije o aktuelnim konkursima
- u sekciji **Često postavljena pitanja** pronaći ćete odgovore na različite nedoumice koje su česte prilikom informisanja i prijavljivanja
- u sekciji **Info dani** i u **kalendaru na našem sajtu** pronaći ćete informacije o info danima za studente, koje organizujemo širom Srbije, i o našim učešćima na različitim događajima, na kojima ćemo govoriti o mogućnostima stipendiranja
- u sekciji **Publikacije** pogledajte brošure i dodatne materijale korisne za mobilnost
- u sekciji **Ostale stipendije** pronaći ćete informacije o nekim drugim programima i načinima stipendiranja

Uz to, na naslovnoj strani našeg sajta, kao i u kalendaru, pronaći ćete najave za veliki broj vebinara, radionica i drugih događaja koje organizujemo na teme karijernog vođenja, profesionalnog usavršavanja i mobilnosti, a koji su namenjeni mladima, učenicima, studentima. Pratite nas i na društvenim mrežama – fejsbuku, tviteru, instagramu - kako biste bili u toku sa aktuelnostima.

Kancelarije za međunarodnu saradnju univerziteta u Srbiji

Kancelarija za međunarodnu saradnju Univerziteta u Beogradu

<http://bg.ac.rs/sr/saradnja/saradnja.php>

mobion.bg.ac.rs

kontakti: <http://www.bg.ac.rs/sr/saradnja/kontakti.php>

Kancelarija za međunarodnu saradnju Univerziteta u Novom Sadu

<https://www.uns.ac.rs/index.php/c-saradnja>

tel: 021/485 2016, 485 2017, 485 2032

iro@uns.ac.rs

Kancelarija za međunarodnu saradnju Univerziteta u Nišu

<http://www.ni.ac.rs/saradnja>

tel: 018/257 093

civljak@ni.ac.rs, zlatana@ni.ac.rs

Kancelarija za međunarodnu saradnju Univerziteta u Kragujevcu

http://www.kg.ac.rs/medjunarodna_saradnja.php

tel: 034/300 425

erasmus@kg.ac.rs, razvojkarijere@kg.ac.rs

Kancelarija za međunarodnu saradnju Univerziteta umetnosti

<http://www.arts.bg.ac.rs/delatnosti/medjunarodna-saradnja/>

tel: 011/2624 020 international.relations@arts.bg.ac.rs

Kancelarija za međunarodnu saradnju Univerziteta Singidunum

<https://singidunum.ac.rs/page/kancelarija-za-medjunarodnu-saradnju>

tel: 011/3093 236 internationaloffice@singidunum.ac.rs

Kancelarija za međunarodnu saradnju Univerziteta Džon Nezbitt

<http://international.naisbitt.edu.rs/>

tel: 011/2203 006,

international@naisbitt.edu.rs

Kancelarija za međunarodnu saradnju Univerziteta Educons

<http://www.educons.edu.rs/o-educonsu/>

medjunarodna-saradnja tel. 021/4893 619

slobodan.rakic@educons.edu.rs

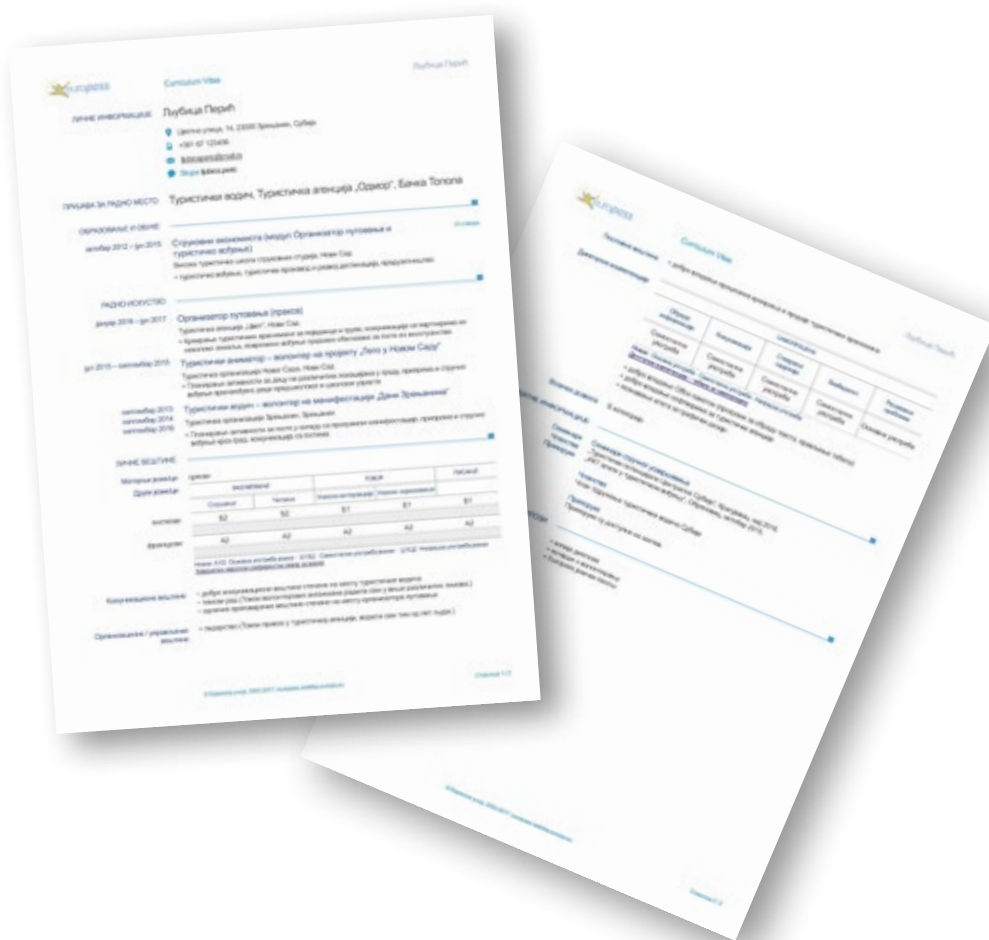
Europass

Europass je skup od pet dokumenata koji omogućavaju bolje predstavljati svoje kvalifikacije, znanja, veština i iskustava.

Europass CV - obrazac biografije koji, pored toga što je veoma lak za popunjavanje, pruža i nekoliko veoma praktičnih mogućnosti:

- može se popunjavati i ažurirati onlajn, bez brige o podešavanjima krajnjeg izgleda dokumenta (poravnanja, fonta, boja i slično)
- biografija popunjena onlajn može da se preuzme u formatima pogodnim za štampu ili elektronsko slanje
- obrazac se može popunjavati na preko 25 jezika

Europass CV je prepoznatljiv širom Evrope, pa mnogi univerziteti preporučuju da uz prijavu priložiš baš taj obrazac.

Europass jezički pasoš - dokument koji ti pomaže da bolje predstaviš svoje jezičke veštine.

Pored standardnih potvrda o znanju jezika poput diploma i sertifikata, u jezički pasoš možeš zabeležiti i:

- sopstvenu procenu znanja stranih jezika uz pomoć tabele za samoprocenu koja se zasniva na Zajedničkom evropskom referentnom okviru za jezike (CEFR) i
- iskustvo u korišćenju jezika u neformalnim prilikama (komunikacija sa prijateljima ili saradnicima na drugom jeziku, duži turistički boravci u zemljama gde se govori strani jezik, itd.)

U Europass dokument

o mobilnosti beleže se znanja i veštine stečene tokom organizovane mobilnosti u Evropi.

Poslodavci ili ustanove kojima šalješ biografiju nekada ne prave razliku između mobilnosti sa ciljem rada ili učenja i turističkog putovanja. Zato ne zaboravi da se tokom mobilnosti raspitaš na koji način će biti zabeležene veštine i kompetencije koje stekneš tokom boravka u inostranstvu.

Europass dodatak sertifikatu - izdaje se uz diplomu ili sertifikat nakon završenog programa stručnog obrazovanja ili obuke za stručno zanimanje i bliže opisuje stečene stručne kvalifikacije.

Europass dodatak diplomi - izdaje se uz diplomu visokog obrazovanja. Služi da bliže opiše stečene kvalifikacije, ali i da pruži informacije o studiranju specifične za studenta kome se izdaje - učestvovanje u vannastavnim aktivnostima, razmenama, programima studentske prakse i slično.

- Ukoliko ideš na razmenu, ispiti koje položiš u inostranstvu biće upisani u dodatak diplomi koji dobijaš po završetku studija na matičnom fakultetu/visokoj školi.
- Ukoliko se prijavljuješ za master program, dodatak diplomi prethodno završenih studija može biti odličan prilog prijavi.

www.europass.rs

Informativni centar za građane

Sa ciljem da se svim građanima, obrazovnim ustanovama i organizacijama obezbedi dostupnost relevantnih informacija i mogućnost učestvovanja u programima koji za cilj imaju podršku razvoju sistema obrazovanja i rada sa mladima, Fondacija Tempus je otvorila Info centar koji je građanima dostupan svakog radnog dana.

Pored informacija o programu Erasmus+ i načinima učestvovanja u njemu, Info centar nudi informacije o mogućnostima za mobilnost studenata, mladih, nastavnog i administrativnog osoblja, mogućnostima za unapređenje obrazovnog rada, za karijerno informisanje i savetovanje, kao i o ostalim aktivnostima Fondacije Tempus koje za cilj imaju razvoj sistema obrazovanja.

Posetite nas u prostorijama Info centra u Beogradu, Terazije 39/I, svakog radnog dana od 10-18 časova.

PROGRAM ERAZMUS+

za predstavnike škola, visokoškolskih ustanova, omladinskih organizacija i ostalih ustanova i organizacija

MOGUĆNOSTI ZA MOBILNOST

za studente, učenike, nastavnike, mlade (17-30 godina), osoblje visokoškolskih ustanova...

EUROPASS ALATI

za studente, nezaposlene, zaposlene, učenike...

INFO CENTAR

AKTIVNOSTI FONDACIJE TEMPUS

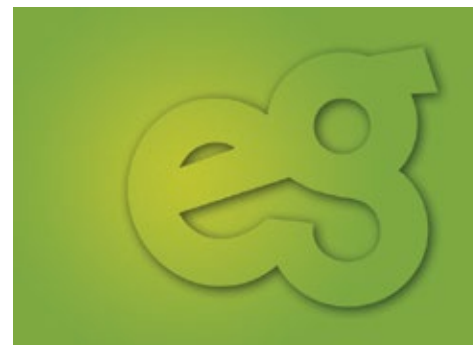
OBRAZOVNE MOGUĆNOSTI, KARIJERNO VOĐENJE I SAVETOVANJE

za studente, učenike osnovnih i srednjih škola, njihove roditelje i nastavnike

RESURSI ZA UNAPREĐENJE OBRAZOVNOG RADA

za nastavnike osnovnih i srednjih škola, predškolskih ustanova i škola za obrazovanje odraslih

www.tempus.ac.rs

Euroguidance

Euroguidance je **evropska mreža za podršku karijernom vođenju i savetovanju** koja promovise evropsku dimenziju karijernog vođenja i pruža relevantne informacije o karijernom vođenju i mobilnosti.

Aktivnosti Euroguidance mreže se sprovode kroz nacionalne Euroguidance centre koji postoje u 34 evropske države.

U Republici Srbiji, Euroguidance centar je pokrenut 2013. godine kao organizacioni deo Fondacije Tempus.

U zavisnosti od nacionalnih prioriteta, aktivnosti centara se razlikuju od države do države, ali svi centri imaju dva osnovna cilja:

promocija evropske dimenzije karijernog vođenja

Euroguidance podržava umrežavanje karijernih savetnika i stručnjaka iz oblasti karijernog vođenja i savetovanja na nacionalnom i međunarodnom nivou kroz organizaciju seminara, obuka i studijskih poseta; Euroguidance promovise saradnju svih aktera iz oblasti karijernog vođenja i obrazovanja; Euroguidance podržava razvoj evropske dimenzije nacionalnih sistema karijernog vođenja i savetovanja u saradnji sa Evropskom mrežom politika celoživotnog vođenja (European Lifelong Guidance Policy Network - ELGPN).

pružanje kvalitetnih informacija o karijernom vođenju i mobilnosti

Euroguidance prikuplja, publikuje i razmenjuje informacije o:

- rezultatima projekata, inovativnim metodama i primerima dobre prakse u oblasti celoživotnog karijernog vođenja,
- mogućnostima za međunarodnu mobilnost,
- obrazovnim sistemima u evropskim zemljama,
- evropskim inicijativama i programima u oblastima obrazovanja, karijernog vođenja i mobilnosti.

European Network to Support Guidance and Counselling

www.euroguidance.rs

The European Commission support for the production of this publication does not constitute an endorsement of the contents which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

Erasmus+

FONDACIJA
TEMPUS

Fondacija Tempus
www.erasmusplus.rs
www.tempus.ac.rs

Mejling lista

Prijavi se na našu mejling listu na sajtu www.erasmusplus.rs ako želiš da putem elektronske pošte dobijaš aktuelne informacije o stipendijama.

Pitanja u vezi sa stipendijama

Odgovore na pitanja u vezi sa stipendijama potraži u sekciji Često postavljena pitanja na sajtu www.erasmusplus.rs.

Takođe, svoju nedoumicu nam možeš poslati elektronskom poštom na info@tempus.ac.rs.

Poseti nas u Info centru Fondacije Tempus u Beogradu, Terazije 39, I sprat.

ELEMENTI PODRŠKE RAZVOJU OBRAZOVANJA

E+ Erasmus+ program															Ft Fondacija Tempus		
Cb Izgrađnja kapaciteta u visokom obrazovanju	Km Mobilnost u visokom obrazovanju															St Stipendije Razmenne studenata i akademskog osoblja	Em Erasmus Mundus Zajednički master programi
Šm Mobilnost za škole, opšte obrazovanje	Vm Mobilnost za srednje stručno obrazovanje	Om Mobilnost za obrazovanje odraslih	Sp Strateška partnerstva za srednje stručno obrazovanje i obuke	Sm Strateška partnerstva u oblasti mladih	Ed Eurlydice Podaci o obrazovnim sistemima u Evropi	He HERE Stručni tim za reforme visokog obrazovanja	Eg Euroguidance mreža za podršku karijernom vođenju i savetovanju	Ce CEEPUS program univerzitetske razmene	Mm Mogućnosti za mobilnost mladih	Tu Mogućnosti za brzo napredovanje ostarijih radnika							
Or Omladinske razmene	Mr Mobilnost omladinskih radnika	Ev Evropski volonterski servis	Ik Izgrađnja kapaciteta u oblasti rada sa mladima	Sd Strukturalni dijalog: zaustavi mladih osoba i donosioca odluka	Ta Tematske analize iz oblasti obrazovanja	In Podrška internacionalizaciji visokog obrazovanja	eT eTwinning Portal za saradnju škola i predškolskih ustanova	Sr StudyPartner za brzo obrazovnih mogućnosti za strane studente	Ob Obrazovni Nacionalna baza obrazovnih mogućnosti ispitivanja	Kv Karijerno vođenje.rs Baza resursa za karijerno vođenje							
Žm Zan Mone	Te Tempus program	Hf HEdUFair - sajam visokoškolskih ustanova	Id Nacionalni i regionalni info dani o Erasmus+ projektima	Ks Stručne konferencije i seminari	Po Podrška razvoju obrazovanja	Op Podrška omladinskim politikama	Un Podrška korišćenju ICT alata u nastavi	Is Informativni dani za studente	Ic Informativni centar za gradivne	Ok Online kurs za karijerno praktičare							
Mp Monitoring projekata	Pp Obuka za pisanje projekata	Os Obuka za sprovođenje projekata	Tp Traženje partnera za projekte	Wb Webinari za korišćenje programa	Ep EPALC Platforma za obrazovanje odraslih	Ak Akreditovane radionice stručnog osavlažavanja	It Podrška korišćenju ICT alata u nastavi	Eu Europass Evropski pasosi veština	Jp Jezički pasos	Cv Europass radna biografija							
PROJEKTI					PODRŠKA POLITIKAMA					POJEDINCI							

Ovaj projekat se finansira sredstvima EU

Ovaj dokument je finansiran sredstvima Evropske unije. Publikacija odražava samo stanovišta autora i ni pod kojim uslovima se Evropska unija ili njene institucije ne mogu smatrati odgovornima za sadržinu dokumenta.